

Pauline de Kok: 'Het vergeten kamp' Het waargebeurde verhaal van een Nederlands meisje in een Jappenkamp. Uitgeverij de Boekerij, Amsterdam 2013. ISBN 9789022564165 (PTSS/ Geestelijke gezondheidszorg/Kind en ouders/ED/1) Zie ook www.boekerij.nl Vertaling van *The remains of war*, Universe Blomington 2011

Soort boek/Ziekte/Stijl:

Egodocument van Pauline de Kok waarin zij beschrijft hoe zij en haar familie die in Nederlands Indië woonden, de Japanse bezetting (1942-1945) daar hebben overleefd. Haar vader werd gescheiden van zijn gezin en tewerk gesteld aan de Birma spoorlijn. Haar moeder kwam samen met Pauline, broertje Simon en twee zusjes, Easabella en Emma-M. in diverse kampen terecht. In dit boek schrijft zij over hoe traumatisch wreed en mensonterend het leven in deze kampen was. Boek van 304 pagina's.

Over de schrijfster:

Achterflap: 'Pauline Kok werd op Sumatra geboren uit Nederlandse ouders en heeft altijd een band gevoeld met Nederland. Na de stichting van de Republiek Indonesië emigreerde het gezin naar Canada. Pauline werd gediplomeerd verpleegster en volgde later een opleiding tot lerares. Ze geeft nog steeds les op een middelbare school en woont met haar gezin in Woodstock, Ontario.'

Korte Beschrijving:

'Maar de pijnlijke, aangrijpende dingen werden verzwegen: het bevuilde drinkwater, de dysenterie, de gezwollen buiken en de malaria-aanvallen met dagenlange hoge koorts of verlamme lethargie. De ruziende en schreeuwende moeders, die de onzekerheid en wanhoop niet aankonden en hun kinderen steeds vaker sloegen of zich van hen afkeerden. Het bloedende tandvlees, de etterende zweren, de gezwollen, pijnlijke buiken vol wormen en vocht, het vernederende buigen voor de Japanse bewakers, de zweepslagen en klappen, en de meedogenloze straffen waarvan we niet wisten waarom we ze kregen. (...) En er werd al helemaal niet gesproken over de tijd daarna, over het onvermogen om weer te hopen en vertrouwen te hebben, over de achterdocht, de onzekerheid en het gevoel minderwaardig te zijn, over het feit dat we niet in staat waren te praten over die ellendige jaren onder Japanse terreur.'

Zo omschrijft de schrijfster in de inleiding waarom zij dit boek schreef over haar ervaringen in diverse Jappenkampen nadat in 1942 het Nederlandse leger in Nederlands-Indië zich over hadden gegeven aan het Japanse leger. Alle Nederlanders werden opgesloten in kampen, mannen gescheiden van hun vrouwen en kinderen. De mannen werden meest tewerk gesteld bij de beruchte Birma Spoorlijn.

Pauline beschrijft hoe hun gezin leefde voordat zij gescheiden werden en via een hotel van kamp naar kamp werden gestuurd, waarbij de omstandigheden steeds slechter werden. Het maakte van haar een teruggetrokken stille vrouw, ze had mensen verloren, vrienden zien veranderen. Pauline schrijft over het kampleven, hoe het voor haar, de moeders en de andere kinderen was. Wat ze deden, hoe ze zich vermaakten, de uithongering, wreedheden, straffen en martelingen van de

bezitters en hun handlangers. Haar moeder kon de ontberingen na verloop van tijd niet meer aan, ook al deed ze wat ze kon en leunde veel op Pauline. Dat maakte dat Pauline niet alleen zorgde dat zijzelf overleefde, maar ook steeds vaker de zorg kreeg toebedeeld voor haar twee zusjes en in iets mindere mate voor Simon. Haar moeder trok haar broer voor, hij was de enige zoon, vond Pauline een lastig kind dat maar niet wilde deugen.

Elk volgend kamp waar ze naartoe gestuurd werden was een verslechtering ten opzichte van het vorige. Totdat ze, na het laatste kamp in Aek Paminke, waar ze op het laatst ook Rode Kruis pakketten kregen, in November 1945 terug gingen naar Medan, om opnieuw een leven op te bouwen na al deze ontberingen. Voor het leven getekend.

Wat viel op:

Pauline Kok is er goed in geslaagd om in *Het vergeten kamp* te beschrijven wat haar, haar familie en vele leeftijdsgenootjes overkomen is gedurende de jaren van Japanse terreur in Indonesië. Heel terecht schrijft ze dat nauwelijks is gesproken over de pijnlijke aangrijpende dingen. Wel werd er, een beetje lacherig, over simpele zaken verteld, zoals gebrek aan water op de wc, eindeloze regenbuien waardoor kinderen in de modder konden spelen en glijden en er uitzagen als chocoladepoppen. Zij geeft zo 'een stem aan de talloze mensen die onnoembaar leed hebben geleden in de Jappenkampen', zoals het op de uitgevers pagina staat verwoord.

Antie Regeer schrijft in haar boek *Anna's Legpuzzel*(*) over deze periode, aanvullend omdat ze ingaat op de periode waarop zij terugkwam naar Nederland (pag.91): 'De verhalen over de Hongerwinter, de oorlog in Holland en hoe erg men het hier had gehad, hoorden ze eerst kalm aan, maar later gelaten. Hun eigen verhaal over Indië wilden de Hollanders niet aanhoren en dus deden ze wat Indischen in zo'n geval doen: slikken en mond houden.'

Goed dat duidelijk wordt hoe zwaar het leven in kampen en onder het juk van de Japanse overheerser was en dat het invloed heeft gehad op het leven van vele ouders en hun kinderen.

Aan het eind van het boek op pagina 303 staat een citaat uit het voorwoord van het boek *Ooggetuigen van oorlog* (2003) wat beschrijft hoe heftig deze ervaringen moeten zijn geweest en daar mag zeker aandacht aan besteed worden.

'Bij de bezetting van Nederlands-Indië hadden de Japanse militairen en hun handlangers van hogerhand de opdracht gekregen Nederlanders te vernederen, uit te hongeren en uiteindelijk te doden. De dodengreppels waren gegraven, de mitrailleurs opgesteld, en het wachten was op het bevel tot executie. Door de twee atoombommen op Hiroshima en Nagasaki en de daarop volgende snelle ineenstorting van het Japanse rijk, heeft het bevel de commandanten niet bereikt. De verschrikkelijke atoombom van meer dan honderdduizend Japanse burgers is de redding geweest van de Nederlanders en vele anderen in Azië.'

ook opmerkelijk vind ik dat Pauline de Kok ook een poging doet om de Japanse

soldaat te begrijpen en dat ze zich afvraagt of ze kan vergeven.

(*) Zie :

<http://www.patientervaringsverhalen.nl/?pagina=Zoeken&keyword=Anna's%20Legpuzzel>

Citaten:

Pag.12: 'Maar bracht het begrip dat ik op veel latere leeftijd kon opbrengen ook vergiffenis? Ik slaagde erin mijn emoties zo te sturen dat ik kon leven met wat ik had meegemaakt. Want vergeten zal ik het nooit, en ik ben er zeker van dat dat geldt voor alle overlevenden van de Japanse concentratiekampen. Is er ruimte voor vergiffenis? Betekent dat ik erover kan spreken of schrijven dat ik heb vergeven?'

Pag.45: 'Vervolgens werd ons verteld dat als er een Japanse soldaat of officier voorbijkwam, we stil moesten staan en buigen. Wie dat niet deed zou worden gestraft. De Chinese vertaler deed een stap naar achteren nadat hij dit laatste bevel had vertaald en eraan had toegevoegd dat we later zouden horen wat voor straffen er zouden worden uitgedeeld. Terwijl we stonden te luisteren begon langzaam tot ons door te dringen dat ons leven heel erg anders zou worden. We begonnen te begrijpen dat we gevangenen waren. De vrijheid om te gaan en staan waar we wilden, waren we kwijtgeraakt, en daarvoor in de plaats kwam een beklemmend gevoel van dreiging en onzekerheid.'

Pag.302: 'En ik vroeg me af wat ik zou doen. Maar ik wist niet eens waar ik moest beginnen. Hoe moest ik verder? Waar hoorde ik thuis? Waar zou ik al die dingen vinden die ik was kwijtgeraakt voordat ik zelfs maar wist dat ze er waren? Toen Karel de Boer stierf had Nadine gezegd: 'Karel heeft vreedzaamheid ingeruild voor conflict.' Ik had me afgevraagd wat ze bedoelde, maar dat wist ik nu wel. Zou de rest van mijn leven uit conflicten bestaan? Uit angsten en littekens en versteende haat? Zou ik door eren van eenzaamheid moeten waden en moeten blijven proberen gesloten deuren open te duwen? Wat zou ik nodig hebben om vrede te vinden? Waarom moest je sterven, Mies?'

Recensie/Extra: Bol.com: 28 augustus 2013 | Door: Bernadette24 | 40-49 jaar | Drenthe: '(...) Ik heb het boek met veel plezier gelezen maar ik stond versteld hoe cru onder andere de Japanners waren. (...) Het mooie aan het verhaal dat Pauline de oudste dochter (10) de zorg van haar zusjes en broertje van haar moeder overneemt als die het niet meer ziet zitten. Wat ook indrukwekkend is dat de mensen in zo'n situatie erg vindingrijk zijn. Echt een aanrader als je je interesseert voor 2de wereld oorlogsverhalen maar dit keer over Indonesië!!.'

<http://www.atheneum.nl/leesfragment/pauline-kok-schurgers-het-vergeten-kamp>